EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

15. oktoober 2009 *

Kohtuasjas C-263/08,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Högsta domstoleni (Rootsi) 29. mai 2008. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 19. juunil 2008, menetluses

Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening

versus

Stockholms kommun genom dess marknämnd,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: neljanda koja esimees J.-C. Bonichot (ettekandja) teise koja esimehe ülesannetes, kohtunikud C. Toader, C. W. A. Timmermans, K. Schiemann ja L. Bay Larsen,

* Kohtumenetluse keel: rootsi.

kohtujurist: E. Sharpston,
kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikus menetluses ja 7. mai 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening, esindajad: P. Schönning ja G. Högberg Björck, *jur kand*,

– Rootsi valitsus, esindajad: A. Falk, K. Petkovska, C. Meyer-Seitz ja S. Johannesson,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: J.-B. Laignelot ja P. Dejmek,

olles 2. juuli 2009. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiivi 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 175, lk 40; ELT eriväljaanne 15/01, lk 248), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta direktiiviga 2003/35/EÜ (ELT L 156, lk 17; ELT eriväljaanne 15/07, lk 466; edaspidi „direktiiv 85/337"), sätete tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsföreningi (Djurgården-Lilla Värtani keskkonnakaitseühing, edaspidi „Miljöskyddsförening") ja Stockholms kommun genom dess marknämndi (Stockholmi vald, edaspidi „Stockholms kommun") vahelises kohtuvaidluses.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

Direktiiv 2003/35

3 Direktiivi 2003/35 artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on aidata kaasa Århusi konventsioonist [keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise kohta, Euroopa Ühenduse nimel heaks kiidetud nõukogu 17. veebruari 2005. aasta otsusega 2005/370/EÜ (ELT L 124, lk 1)] tulenevate kohustuste rakendamisele, eelkõige:

a) sätestades üldsuse kaasamise teatavate keskkonnaga seotud kavade ja programmide koostamisse;

b) tõhustades üldsuse kaasamist ja sätestades õiguskaitse kättesaadavuse nõukogu direktiivides 85/337/EMÜ ja 96/61/EÜ.”

Direktiiv 85/337

4 Direktiivi 85/337 artikli 1 lõige 2 näeb ette:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

üldsus:

üks või mitu füüsilist või juriidilist isikut ja vastavalt siseriiklikele õigusaktidele või tavadele nende ühendused, organisatsioonid või rühmad;

asjaomane üldsus:

üldsus, keda artikli 2 lõikes 2 osutatud keskkonnaalaste otsuste tegemise kord mõjutab või võib mõjutada, või üldsus, kelle huvidega see on seotud; selle määratluse puhul arvestatakse, et selline huvi on keskkonnakaitset edendavatel valitsusvälistel organisatsioonidel, kes vastavad siseriiklike õigusaktidega sätestatud nõuetele."

5 Vastavalt direktiivi 85/337 artiklile 2:

„1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, tagamaks, et enne loa andmist nõutakse keskkonda muu hulgas oma laadi, mahu või asukoha tõttu oluliselt mõjutada võivatelt töödelt teostusluba ja hinnatakse nende mõju. Sellised tööd on piiritletud artiklis 4.

2. Keskkonnamõju hindamise võib lisada liikmesriikide projektide loamenetlusse või kui see ei ole võimalik, muudesse menetlustesse või käesoleva direktiivi eesmärkide täitmiseks kehtestatud menetlustesse.

[…]

3. Ilma et see piiraks artikli 7 kohaldamist, võivad liikmesriigid erandjuhul teha teatava töö puhul täieliku või osalise erandi käesoleva direktiivi sätetest.

Sel juhul toimivad liikmesriigid järgmiselt:

a) kaaluvad, kas kohane oleks mõni muu hindamisviis;

b) teevad asjaomasele üldsusele kättesaadavaks punktis a nimetatud muu hindamisviisi põhjal saadud teabe, vabastamisotsusega seotud teabe ja vabastuse andmise põhused;

[…]”

6 Direktiivi 85/337 artikkel 4 sätestab:

„1. Kui artikli 2 lõikest 3 ei tulene teisiti, hinnatakse I lisas loetletud töid artiklite 5–10 kohaselt.

2. Kui artikli 2 lõikest 3 ei tulene teisiti, teevad liikmesriigid II lisas loetletud tööde puhul:

a) üksikjuhtumite uurimise

või

b) endi kehtestatud künniste või tingimuste

abil kindlaks, kas tööd hinnatakse artiklite 5–10 kohaselt.

Liikmesriigid võivad teha otsuse kohaldada mõlemaid alapunktides a ja b nimetatud võimalusi.

3. Lõike 2 alusel üksikjuhtumeid uurides või künniseid või tingimusi kehtestades võetakse arvesse asjakohaseid III lisas sätestatud valikutingimusi.

4. Liikmesriigid tagavad, et pädevate asutuste lõike 2 kohane otsus avalikustatakse."

7 Direktiivi 85/337 lisa I punktis 11 on ära toodud „[p]õhjaveevõtu- või kunstlikud põhjaveemoodustussüsteemid, kui võetud või moodustatud vee kogus on vähemalt 10 miljonit kuupmeetrit aastas."

8 Nimetatud direktiivi II lisa punkti 10 „Infrastruktuuritööd" alapunktis l on nimetatud „I lisaga hõlmamata põhjaveevõtu- või kunstlikud põhjaveemoodustussüsteemid".

9 Direktiivi 85/337 artikkel 6 on sõnastatud nii:

„[…]

2. Üldsust teavitatakse kas avalike teadaannete abil või muul kohasel viisil, näiteks olemasolu korral elektroonilise ajakirjanduse abil, järgmistest küsimustest artikli 2 lõikes 2 osutatud keskkonnaalaste otsuste tegemise korra varases etapis ja hiljemalt siis, kui teavet saab nõuetekohaselt esitada:

a) teostusloa taotlus;

b) tõsiasi, et projekti keskkonnamõju tuleb hinnata, ja vajadusel tõsiasi, et selle suhtes kohaldatakse artiklit 7;

c) üksikasjad pädevate asutuste kohta, kes vastutavad otsuse tegemise eest, asutuste kohta, kust saab asjakohast teavet, asutuste kohta, kellele võib esitada märkusi ja küsimusi, ning märkuste ja küsimuste edastamise ajakava koha;

d) võimaliku otsuse laad ja olemasolu korral otsuse eelnõu;

e) teadaanne artikli 5 kohaselt kogutud teabe kättesaadavuse kohta;

f) teadaanne selle kohta, millal, kus ja kuidas tehakse asjakohane teave kättesaadavaks;

g) üksikasjad käesoleva artikli lõike 5 kohase üldsuse kaasamise korra kohta.

3. Liikmesriigid tagavad, et üldsusele tehakse mõistlike tähtaegade piires kättesaadavaks järgmine:

a) mis tahes artikli 5 kohaselt kogutud teave;

b) kooskõlas siseriiklike õigusaktidega peamised aruanded ja nõuanded, mis on pädevale asutusele või pädevatele asutustele esitatud ajal, mil asjaomast üldsust teavitati käesoleva artikli lõike 2 kohaselt;

c) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiivi 2003/4/EÜ (keskkonnateabele avaliku juurdepääsu kohta) [(EÜT L 41, lk 26; ELT eriväljaanne 15/07, lk 375)] sätete kohaselt muu kui käesoleva artikli lõikes 2 nimetatud teave, mis on vajalik otsuse tegemiseks vastavalt artiklile 8 ja mis saab kättesaadavaks alles pärast seda, kui asjaomast üldsust on käesoleva artikli lõike 2 kohaselt teavitatud.

4. Asjaomasele üldsusele antakse õigeaegsed ja tõhusad võimalused võtta osa artikli 2 lõikes 2 nimetatud keskkonnaalaste otsuste tegemise korrast ning selleks antakse üldsusele õigus esitada pädevale asutusele või pädevatele asutustele märkusi ja arvamusi, kui selleks on enne teostusloa taotluse kohta otsuse tegemist veel võimalus.

5. Üldsuse teavitamise (näiteks müürilehtede kasutamine teatavas ümbruskonnas, avaldamine kohalikes ajalehtedes) ning asjaomase üldsusega konsulteerimise (näiteks kirjalike esildiste või avalike küsitluste teel) üksikasjaliku korra määravad kindlaks liikmesriigid.

6. Menetluse eri etappideks nähakse ette mõistlikud tähtajad, jättes piisavalt aega üldsuse teavitamiseks ja asjaomase üldsuse ettevalmistuseks ja tõhusaks kaasamiseks keskkonnaalaste otsuste tegemisse vastavalt käesoleva artikli sätetele."

10 Direktiivi 85/337 artikkel 10a on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid tagavad, et kooskõlas siseriikliku õigussüsteemiga oleks asjaomasel elanikkonnal:

a) kellel on küllaldane huvi, või teisel juhul,

b) kelle õigust on kahjustatud, kui liikmesriigi menetlusseadus seab selle eeltingimuseks,

juurdepääs kaebuste lahendamisele kohtus või mõnes muus sõltumatus ja erapooletus organis, mis on seaduslikult asutatud, et vaidlustada otsuste, seaduste ja puuduste sisulist või protseduurilist seaduslikkust seoses käesoleva direktiivi sätete kohase üldsuse kaasamisega.

Liikmesriigid määravad kindlaks, mis etapis võib otsuseid, seadusi või puudusi vaidlustada.

Liikmesriigid määravad kindlaks, mis moodustab küllaldase huvi ja õiguse kahjustatuse, kooskõlas eesmärgiga anda asjaomasele üldsusele laialdane juurdepääs õiguskaitsele. Sel eesmärgil loetakse käesoleva artikli punkti a tähenduses piisavaks kõikide valitsusväliste organisatsioonide huvi, kui need vastavad artikli 1 lõike 2 punktis a loetletud nõuetele. Samuti võib eeldada, et sellistel organisatsioonidel on õigusi, mida saab kahjustada käesoleva artikli punkti b tähenduses.

Käesoleva artikli sätted ei välista eelnevat läbivaatamise menetluse võimalust haldusasutuse ees ega mõjuta nõuet ammendada läbivaatamismenetlus halduskorras enne asja kohtusse läbivaatamisele saatmist, kui siseriiklike õigusaktide alusel on selline nõue olemas.

Iga selline menetlus on erapooletu, õiglane, õigeaegne ja mitte üle jõu käivalt kulukas.

Käesoleva artikli sätete tõhususe soodustamiseks tagavad liikmesriigid, et üldsusele tehtaks kättesaadavaks praktiline teave halduslikus või kohtulikus korras läbivaatamismenetluste kasutamise võimaluse kohta."

Siseriiklikud õigusnormid

11 Keskkonnaseadustiku 11. peatüki artiklite 2 ja 9 kohaselt on põhjavee ärajuhtimine ning vee juurdejuhtimine põhjavee koguse suurendamiseks ja sel eesmärgil rajatiste

ehitamine veega seotud tööd, mille tegemiseks on vaja luba. Vastavalt nimetatud seadustiku 11. peatüki artikli 9 punktile b vaatavad selles konkreetses valdkonnas esitatud loataotlused esimeses astmes läbi keskkonnaasjade kojad. Keskkonnaasjade kodade vastavate otsuste peale võib esitada apellatsioonkaebuse keskkonnaasjade kõrgemale kojale, mille tehtud kohtuotsused võib kõnealuse seadustiku peatüki 23 artiklite 1 ja 9 kohaselt omakorda edasi kaevata Högsta domstolenile (ülemkohus).

12 Keskkonnamõju hindamist puudutavad sätted asuvad keskkonnaseadustiku 6. peatükis. Täpsemalt näeb see peatükk ette, et isik, kes kavandab töid, mille tegemiseks on vaja luba, peab oma tegevuse kooskõlastama länsstyrelsen'i (läänivalitsus), järelevalveasutuse ja üksikisikutega, keda kavandatav tegevus isiklikult puudutada võib. Nimetatud valitsusasutus peab sel juhul võtma seisukoha selle kohta, kas kavandatava tegevusega võib kaasneda oluline keskkonnamõju. Kui läänivalitsus otsustab, et see on nii, tuleb tegevus kooskõlastada nii teiste riigiorganite kui ka kohalike omavalitsuste, üldsuse ja organisatsioonidega, keda see puudutada võib.

13 Kaebuste esitamist reguleerivad keskkonnaseadustiku 16. peatüki artiklid 12 ja 13. Menetlusosaliste ning teatavate organisatsioonide ja asutuste kaebeõigus on reguleeritud kõnealuse 16. peatüki artiklis 12 ja järgmistes artiklites. Nimetatud artikli 13 kohaselt võivad mittetulundusorganisatsioonid teatavatel selles sättes kehtestatud tingimustel edasi kaevata keskkonnaseadustiku alusel loataotluste, heakskiitmise ning loa taotlemise kohustusest vabastamise kohta tehtud kohtuotsused ja otsused.

14 Seesama artikkel 13 nõuab, et ühing täidaks kolm tingimust, nimelt et selle põhikirjaline eesmärk oleks looduse või keskkonna kaitse, et see ühing oleks olnud Rootsis tegev vähemalt kolm aastat ning et sellel oleks vähemalt 2 000 liiget.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

15 Stockholms kommun sõlmis energiaettevõtjaga lepingu umbes 1 km pikkuse mägedevahelise tunneli ehitamiseks kaljusse Djurgårdeni põhjaosas asuvate Hjorthageni ja Fisksjöängi piirkonna vahele, et viia sealt läbi elektriliinid, asendamaks sealseid läbi õhu veetud kõrgepingeliine.

16 Selle projekti teostamiseks oli esiteks tarvis tagada nii elektriliinide jaoks ette nähtud tunnelisse kui ka selle juurdepääsutunnelisse imbuva põhjavee ärajuhtimine ning teiseks ehitada teatavatele kõnealuses piirkonnas asuvatele kinnisasjadele vee ärajuhtimise ja tagasi maapinda või kalju sisse filtreerimise rajatised, kompenseerimaks põhjavee taseme võimalikku alanemist.

17 Länsstyrelsen i Stockholms län (Stockholmi läänivalitsus) tegi keskkonnaseadustiku 6. peatüki alusel toimunud uurimise järel 27. mail 2004. aastal otsuse, milles leidis vastava projekti keskkonnamõju hindamise põhjal, et kõnealuse tegevusega võib kaasneda oluline keskkonnamõju eriti selles osas, mis puudutab põhjavett.

18 Miljödomstolen vid Stockholms tingsrättla (Stockholmi kohaliku kohtu keskkonnaasjade koda) andis 13. detsembri 2006. aasta otsusega keskkonnaseadustiku peatüki 11 alusel Stockholms kommunile loa kõnealuste tööde teostamiseks.

19 Miljöskyddsförening esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse Svea Hovrätti Miljööverdomstolenile (Svealandi apellatsioonikohtu keskkonnaasjade kõrgem koda), kuid see apellatsioonkaebus tunnistati vastuvõetamatuks põhjusel, et Miljöskyddsförening ei vasta keskkonnaseadustiku 16. peatüki artiklist 13 tulenevale nõudele,

et ühingul peab keskkonnaseadustiku alusel tehtavate kohtuotsuste ja otsuste edasikaebamiseks olema vähemalt 2 000 liiget.

20 Miljöskyddsförening kaebas vastuvõetamatuks tunnistamise otsuse edasi Högsta domstolenisse.

21 Högsta domstolenis tekkis küsimus, kas vaidlusalune projekt kuulub direktiivi 85/337 kohaldamisalasse kui selle direktiivi II lisa punkti 10 alapunktis l nimetatu, kuna viidatud punkt tundub direktiivi rootsikeelse versiooni kohaselt piirduvat üksnes põhjavee võtmisega selle hilisema kasutamise eesmärgil. Lisaks kerkis ka küsimus, et milline on Århusi konventsiooniga ette nähtud kohtuliku kaebeõiguse täpne ulatus ning kas sellekohased Rootsi seadusega kehtestatud tingimused ei ole mitte liiga kitsad.

22 Seetõttu otsustas Högsta domstolen menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas direktiivi 85/337 II lisa punkti 10 tuleb tõlgendada nii, et selle alla kuulub ka projekt, mis hõlmab elektriliinide tunnelisse imbuva põhjavee ärajuhtimist ning selle maapinda või kalju sisse tagasifiltreerimist võimaliku põhjavee taseme alanemise kompenseerimiseks, ning projekt, mis hõlmab vee ärajuhtimise ning tagasifiltreerimise rajatiste ehitamist ja hooldamist?

2. Juhul kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas direktiivi 85/337 artiklis 10a sätestatu – et teatavatel tingimustel peab asjaomasel üldsusel olema juurdepääs kaebuste lahendamisele kohtus või mõnes muus sõltumatus ja erapooletus organis, mis on seaduslikult asutatud, et vaidlustada otsuste sisulist

või protseduurilist seaduslikkust – tähendab, et kehtib ka nõue, et asjaomasel üldsusel peab olema õigus vaidlustada otsus, mille kohus on teinud loataotluse osas, juhul kui kõnealusel asjaomasel üldsusel on juba olnud võimalus osaleda vastava taotluse kohtulikul läbivaatamisel ning esitada selle käigus kohtule oma seisukohad.

3. Juhul kui vastused esimesele ja teisele küsimusele on jaatavad, siis kas direktiivi 85/337 artikli 1 lõiget 2, artikli 6 lõiget 4 ning artiklit 10a tuleb tõlgendada nii, et need tähendavad, et liikmesriigid võivad võtta vastu sätteid esiteks artikli 6 lõikes 4 ja teiseks artiklis 10a viidatud asjaomase üldsuse kohta, mille tagajärjel on kohalikel väikestel keskkonnakaitseorganisatsioonidel õigus võtta osa artikli 6 lõikes 4 viidatud keskkonnaalaste otsuste tegemise menetlusest seoses projektidega, mis toovad eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju vastava ühingu tegevuspiirkonnas, kuid mitte artiklis 10a sätestatud kaebeõigust?"

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

23 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas sellist projekti, nagu on arutusel põhikohtuasjas, tuleb käsitada kui direktiivi 85/337 mõistet „I lisaga hõlmamata põhjaveevõtu- või kunstlikud põhjaveemoodustussüsteemid", mida on mainitud kõnealuse direktiivi II lisa punkti 10 alapunktis l.

24 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates võib nimetatud II lisa punkti 10 alapunkti l tekst selle rootsikeelses versioonis pidada silmas üksnes põhjavee võtmise projekte vee hilisema kasutamise eesmärgil.

25 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et ühenduse õigusnormide ühetaolise kohaldamise ja seega ka ühetaolise tõlgendamise vajadus välistab selle, et kahtluse korral käsitletakse õigusnormi teksti isoleeritult ühes selle keeleversioonidest, ja nõuab otse vastupidi, et seda tõlgendataks ja kohaldataks teiste ametlike keelte versioone arvestades (9. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-174/05: Zuid-Hollandse Milieufederatie ja Natuur en Milieu, EKL 2006, lk I-2443, punkt 20, ning 29. jaanuari 2009. aasta otsus kohtuasjas C-311/06: Consiglio Nazionale degli Ingegneri, EKL 2009, lk I-415, punkt 53).

26 Teisest küljest nõuab sellise tõlgendamise vajadus, et erinevuse korral erinevate keeleversioonide vahel tuleb sätet tõlgendada lähtuvalt selle õigusakti üldisest ülesehitusest ja eesmärkidest, mille osa see säte on (vt selle kohta 7. detsembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-449/93: Rockfon, EKL 1995, lk I-4291, punkt 28).

27 Direktiivi 85/337 II lisa punkti 10 alapunkti l osas ilmneb erinevate keeleversioonide, täpsemalt saksa, inglise, hispaania, soome, prantsuse, itaalia, hollandi, poola ja portugali keeleversiooni uurimisel, et see säte peab silmas põhjaveevõtu- või põhjaveemoodustussüsteeme, mida ei ole mainitud nimetatud direktiivi I lisas, olenemata eesmärgist, miks neid töid tuleb teha, ja eeskätt olenemata sel kombel võetava või maapinda tagasi juhitava vee kasutusotstarbest.

28 Veelgi enam, sama direktiivi I lisa punkt 11 ei kehtesta vastavaid kriteeriume ka selliste põhjaveevõtu- või põhjaveemoodustussüsteemide jaoks, mille veekogumise või -moodustamise võimsus on vähemalt 10 miljonit kuupmeetrit aastas.

29 Viimaseks, väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et direktiivi 85/337 kohaldamisala on ulatuslik ja selle eesmärk väga lai (vt 28. veebruari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-2/07: Abraham jt, EKL 2008, lk I-1197, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 Järelikult tuleb direktiivi 85/337 II lisa punkti 10 alapunkti l sätteid tõlgendada nii, et nendega on hõlmatud kõik selle direktiivi I lisaga hõlmamata põhjaveevõtu- või kunstlikud põhjaveemoodustussüsteemid, olenemata nende eesmärgist, mis tähendab, et hõlmatud on ka süsteemid, millest ei ilmne vee hilisem kasutus.

31 Eelnevat arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et selline projekt nagu põhikohtuasjas käsitletav, mis hõlmab elektriliinide tunnelisse imbuva põhjavee ärajuhtimist ning selle maapinda või kalju sisse tagasifiltreerimist võimaliku põhjavee taseme alanemise kompenseerimiseks, ning projekt, mis hõlmab vee ärajuhtimise ning tagasifiltreerimise rajatiste ehitamist ja hooldamist, kuulub direktiivi 85/337 II lisa punkti 10 alapunkti l alla, olenemata põhjavee lõppotstarbest, täpsemalt olenemata sellest, kas seda vett hiljem millekski kasutatakse või mitte.

Teine küsimus

32 Teise küsimusega soovib eelotsetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 85/337 artikkel 10a nõuab, et asjaomasel üldsusel oleks õigus vaidlustada otsus, millega liikmesriigi kohtusüsteemi kuuluv instants on lahendanud projekti teostusloa taotluse, ja seda ka juhul, kui asjaomasel üldsusel on juba olnud võimalus osaleda vastava taotluse läbivaatamisel nimetatud instantsis ning esitada selle käigus oma seisukohad.

33 Arvestades Århusi konventsiooni rakendamiseks ette nähtud direktiiviga 2003/35 tehtud muudatusi, annab direktiivi 85/337 artikkel 10a asjaomasele üldsusele, kes vastab teatavatele tingimustele, võimaluse pöörduda kohtu või mõne muu sõltumatu ja erapooletu organi poole, mis on seaduslikult asutatud, et vaidlustada selliste otsuste, seaduste ja puuduste sisulist või protseduurilist seaduslikkust, mis kuuluvad nimetatud direktiivi kohaldamisalasse.

34 Nii on selles sättes kirjapandu kohaselt selline kaebeõigus asjaomase üldsuse hulka kuuluvatel isikutel, kellel on kas küllaldane huvi või kes tuginevad – kui liikmesriigi õiguses on niiviisi ette nähtud – sellele, et mõni direktiivis 85/337 nimetatud tegevustest kahjustab nende õigusi.

35 Samast tekstist tuleneb ka, et sellise asjaomase üldsuse kriteeriumidele, kellel on direktiivi 85/337 artikli 1 lõikes 2, loetuna koos selle direktiivi artikliga 10a, ette nähtud kaebeõigus, vastavad kõik keskkonnakaitset edendavad valitsusvälised organisatsioonid, kes täidavad siseriiklike õigusaktidega sätestatud nõuded.

36 Lisaks tagab direktiivi 85/337 artikli 6 lõige 4 just asjaomasele üldsusele tõhusa võimaluse võtta osa keskkonnaalaste otsuste tegemise menetlusest osas, mis puudutab projekte, millega võib kaasneda oluline keskkonnamõju.

37 Asjaolu, et sellise elektriliinide läbijuhtimise ja põhjaveevõtu projekti teostusloa nagu põhikohtuasjas, mille puhul on tegemist otsusega direktiivi 85/337 artikli 10a tähenduses, on andnud kohus, mis sel puhul teostab sisuliselt halduspädevust, ei tohi takistada ühingul, kes vastab käesoleva kohtuotsuse punktis 35 meenutatud tingimustele, siseriikliku õigusega kehtestatud korras kaebeõiguse kasutamist nimetatud otsuse suhtes.

38 Esiteks ei olene kaebeõigus direktiivi 85/337 artikli 10a tähenduses sellest, kas vaidlustatava akti on vastu võtnud haldus- või kohtuvõim. Teiseks on osavõtt keskkonnaalaste otsuste tegemise menetlusest direktiivi 85/337 artikli 2 lõikes 2 ja artikli 6 lõikes 4 ette nähtud tingimustel eraldiseisev ja selle eesmärk on muu kui kohtulik kaebeõigus; viimast võib vajaduse korral kasutada kõnealuses menetluses tehtud otsuse vaidlustamiseks. See osavõtt ei mõjuta seega kaebeõiguse kasutamise tingimusi.

39 Teisele küsimusele tuleb järelikult vastata, et asjaomasel üldsusel direktiivi 85/337 artikli 1 lõike 2 ja artikli 10a tähenduses peab olema õigus vaidlustada otsus, millega liikmesriigi kohtusüsteemi kuuluv instants on lahendanud projekti teostusloa taotluse, olenemata rollist, mida kõnealune üldsus on juba etendanud vastava taotluse läbivaatamisel, võttes osa nimetatud instantsis toimunud menetlusest ning esitades selle käigus oma seisukohad.

Kolmas küsimus

40 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas liikmesriigid võivad direktiivi 85/337 artikli 6 lõike 4 ja artikli 10a rakendamisel sätestada, et kohalikud väikesed keskkonnakaitseorganisatsioonid võtavad osa selle direktiivi artikli 2 lõikes 2 ette nähtud keskkonnaalaste otsuste tegemise menetlusest, ilma et neil sellegipoolest oleks õigust esitada kaebust selle menetluse tulemusena tehtud otsuse peale.

41 Nii eelotsusetaotlusest ja Euroopa Kohtule esitatud toimikust kui ka avalikul kohtuistungil aset leidnud arutelust ilmneb, et see küsimus on tingitud Rootsi asjakohastes siseriiklikes õigusaktides sisalduvast nõudest, mille kohaselt võivad üksnes ühingud, millel on vähemalt 2 000 liiget, esitada kaebuse keskkonnaseadustiku alusel tehtava otsuse peale.

42 Direktiiv 85/337 eristab esiteks asjaomast üldsust, keda mõni selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatest tegevustest üldiselt mõjutab, ja teiseks selle asjaomase üldsuse hulgas teatavat füüsiliste või juriidiliste isikute alamkategooriat, kellele tuleb nimetatud direktiivi artikli 10a alusel anda õigus vaidlustada otsus, millega vastavaks tegevuseks luba antakse, arvestades nende erilist seisundit selle tegevuse suhtes.

43 Nimetatud direktiiv jätab siseriiklike õigusaktide määratleda need tingimused, millest hagi vastuvõetavus võib sõltuda. Nendeks tingimusteks võivad olla „küllaldane huvi" või see, et „õigust on kahjustatud"; liikmesriikide õigusnormid viitavad tavaliselt neist kahest mõistest kas ühele või teisele.

44 Seoses keskkonnakaitset edendavate valitsusväliste organisatsioonidega nõuab direktiivi 85/337 artikli 1 lõige 2, loetuna koos selle direktiivi artikliga 10a, et nende hulgast tuleks selliseid, kes „vastavad siseriiklike õigusaktidega sätestatud nõuetele", pidada vastavalt juhtumile kas „küllaldast huvi" või sellist õigust omavaks, mida kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse kuuluv tegevus kahjustada võib.

45 Kuigi on tõsi, et viimati nimetatud artikkel jätab kõnealuse direktiivi artikli 1 lõikele 2 viidates liikmesriikide seadusandjate ülesandeks kindlaks määrata nõuded, mille täitmisel keskkonnakaitset edendaval valitsusvälisel organisatsioonil kui ühendusel on kaebeõigus eespool kirjeldatud tingimustel, peavad liikmesriikide kehtestatud õigusnormid esiteks tagama „laialdase juurdepääsu õiguskaitsele" ja teiseks kindlustama nende direktiivi 85/337 sätete kasuliku mõju, mis puudutavad kohtulikku kaebeõigust. Järelikult ei tohi siseriiklikud õigusnormid kujutada endast ohtu muuta sisutühjaks need ühenduse õigusnormid, mille alusel isikutel, kellel on küllaldane huvi teatavat projekti vaidlustada, ning isikutel, sealhulgas keskkonnakaitseühendustel, kelle huve vastav projekt kahjustab, peab olema õigus pöörduda pädevasse kohtusse.

46 Sellest seisukohast võib liikmesriigi seadus nõuda, et sellise ühenduse põhikirjaline eesmärk, kes soovib kohtulikult vaidlustada direktiivi 85/337 kohaldamisalasse kuuluvat projekti, oleks seotud looduse ja keskkonna kaitsega.

47 Lisaks ei saa välistada, et tingimus, mille kohaselt keskkonnakaitseühendusel peab olema teatav minimaalne arv liikmeid, võib osutuda sobivaks, et tagada selle ühenduse

tegelik olemasolu ja tegutsemine. Siseriiklik seadus ei tohi liikmete arvu sellegipoolest kehtestada tasemel, mis läheks vastuollu direktiivi 85/337 eesmärkidega, täpsemalt eesmärgiga võimaldada hõlpsasti kohtulikult kontrollida selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid tegevusi.

48 Selles osas tuleb nentida, et kuigi direktiiv 85/337 näeb ette, et asjaomasel üldsusel, kellel on küllaldane huvi tegevust vaidlustada või kelle õigusi mõni selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatest tegevustest võib kahjustada, peab olema õigus vaidlustada otsus, millega vastavaks tegevuseks luba antakse, ei luba see direktiiv kaebeõiguse teostamist millegagi piirata sel põhjendusel, et asjaomastel isikutel on juba olnud võimalus esitada oma seisukohad nimetatud direktiivi artiklis 6 lõikes 4 sätestatud otsustamisprotsessis osalemise etapis.

49 Seega ei ole Rootsi Kuningriigi poolt esile toodud asjaolu, et siseriiklikud õigusnormid annavad eelnevalt väga laia võimaluse osaleda teatava tegevusega seotud otsuse väljatöötamise menetluses, mingil moel selline, mis võimaldaks õigustada seda, et võimalus nimetatud menetluse lõpul võetav otsus kohtus vaidlustada avaneb ainult väga piiravatel tingimustel.

50 Lisaks ei puuduta direktiiv 85/337 mitte üksnes regionaalse või riikliku ulatusega tegevusi, vaid ka neid, millel on piiratumad mõõtmed ning millega kohalikud ühingud on paremini võimelised tegelema. Samas, nagu on märgitud kohtujuristi ettepaneku punktis 78, on vaadeldav Rootsi õigusnorm selline, mis jätab kohalikud ühingud kohtulikust kaebeõigusest sisuliselt ilma.

51 On tõsi, et Rootsi valitsus, kes möönis, et praegu on ainult kaks ühingut, kellel on vähemalt 2 000 liiget ning kes niisiis vastavad keskkonnaseadustiku 16. peatüki artiklis 13 sätestatud nõudele, väitis, et kohalikud ühendused võiksid pöörduda neist ühe poole ning paluda neil kaebus esitada. Sellest võimalusest üksi siiski ei piisa, et rahuldada direktiivi 85/337 nõudeid, kuna esiteks ei tarvitse neil volitatud ühingutel olla samasugust huvi tegeleda piiratud ulatusega tegevusega ning teiseks on oht, et neile

esitatakse palju sellekohaseid taotlusi, mille hulgast nad peaksid paratamatult tegema valiku, mis toimuks ilma mingi kontrolli alla kuuluvate kriteeriumide alusel. Lõpuks tekitaks selline süsteem juba iseenesest keskkonnaalaste kaebuste filtreerimise, mis on vastuolus nimetatud direktiivi mõttega, mille eesmärk on, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 33, tagada Århusi konventsiooni rakendamine.

52 Seetõttu tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 85/337 artikliga 10a on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mis annab õiguse esitada kaebus selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluva tegevusega seotud otsuse peale üksnes sellistele keskkonnakaitset edendavatele valitsusvälistele organisatsioonidele, kellel on vähemalt 2 000 liiget.

Kohtukulud

53 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Selline projekt nagu põhikohtuasjas käsitletav, mis hõlmab elektriliinide tunnelisse imbuva põhjavee ärajuhtimist ning selle maapinda või kalju sisse tagasifiltreerimist võimaliku põhjavee taseme alanemise kompenseerimiseks, ning projekt, mis hõlmab vee ärajuhtimise ning tagasifiltreerimise rajatiste ehitamist ja hooldamist, kuulub nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiivi 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise**

kohta (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta direktiiviga 2003/35/EÜ) II lisa punkti 10 alapunkti l alla, olenemata põhjavee lõppotstarbest, täpsemalt olenemata sellest, kas seda vett hiljem millekski kasutatakse või mitte.

2. **Asjaomasel üldsusel direktiivi 85/337 (muudetud direktiiviga 2003/35) artikli 1 lõike 2 ja artikli 10a tähenduses peab olema õigus vaidlustada otsus, millega liikmesriigi kohtusüsteemi kuuluv instants on lahendanud projekti teostusloa taotluse, olenemata rollist, mida kõnealune üldsus on juba etendanud vastava taotluse läbivaatamisel, võttes osa nimetatud instantsis toimunud menetlusest ning esitades selle käigus oma seisukohad.**

3. **Direktiivi 85/337 (muudetud direktiiviga 2003/35) artikliga 10a on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mis annab õiguse esitada kaebus selle muudetud direktiivi kohaldamisalasse kuuluva tegevusega seotud otsuse peale üksnes sellistele keskkonnakaitset edendavatele valitsusvälistele organisatsioonidele, kellel on vähemalt 2 000 liiget.**

Allkirjad